

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова**

**ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА В СУЧАСНИХ АНГЛІСЬКОМОВНИХ
МЕДІАТЕКСТАХ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступення вищої освіти “магістр”

Виконала: здобувачка 08-202М групи
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.041 Філологія (германські
мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська))
Освітньо-професійної програми «Філологія
(германські мови та літератури (переклад
включно) перша – англійська))»
Чернишева Юлія Юріївна
Керівниця кандидат філологічних наук,
доцент Просяннікова Я.М.
Рецензентка кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри готельно-
ресторанного та туристичного бізнесу й
іноземних мов Херсонського державного
аграрно-економічного університету
Главацька Ю.Л.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження	6
1.1 Поняття метафори у лінгвістиці	6
1.2 Типи і види метафор	12
1.3 Лінгвістичні особливості медіа текстів	18
РОЗДІЛ 2. Вербальна презентація політичної метафори у сучасних медіатекстах	23
2.1 Антропоцентрична метафора в політичному медіатексті.....	24
2.1.1 Фізіологічна метафора.....	24
2.1.2 Морбальні метафори.....	28
2.1.3 Метафори спорідненості.....	30
2.2 Зооморфні метафори в політичному медіатексті.....	32
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	49

ВСТУП

Кваліфікаційне дослідження присвячене вивченню метафор політичного медіадискурсу як складнодискурсивного утворення в сучасній політичній комунікації на матеріалі британських та американських інтернет-ЗМІ. Робота виконана в теорії політичного дискурсу та теорії концептуальної метафори.

Характерною рисою сучасного політичного дискурсу є те, що він максимально повно використовує різноманітні комунікативні стратегії і тактики, спрямовані на досягнення головної мети політичної комунікації – завоювання і утримання влади і створення впливу на аудиторію. Метафора виступає одним з потужних засобів досягнення цієї мети. Дослідження концептуальної метафори в рамках окремого (політичного) дискурсу є одним з перспективних напрямків сучасної когнітивної лінгвістики. Особливе місце серед робіт по метафоричному моделюванню політичної дійсності займають роботи А. М. Баранова, А. П. Чудінова, Є. В. Будаєва, О. І. Шейгал та інших. Серед зарубіжних авторів, які досліджують проблематику метафори в політичному дискурсі, слід зазначити роботи таких вчених як Дж. Лакофф, Т. А. ван Дейк.

Актуальність дослідження полягає в аналізі прикладів метафор в політичних медіатекстах, що дозволяє оцінити їх цінність, вираженість не на довільному, інтуїтивному рівні, а на основі свідомого сприйняття мовних засобів виразності. Проблематика роботи знаходиться в сфері перекладу стилістичних засобів в англомовній пресі з однієї сторони, і, в сфері метафорології, сучасної теорії метафори, яка розглядає метафоричну номінацію не тільки як специфічно семантично структурований лексичний об'єкт, але як мовну одиницю, яка об'єктивує результати особливих ментальних механізмів відображення та інтепретації позамовної дійсності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана у руслі кафедральної наукової теми «Вплив

лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі» (номер держреєстрації 0117U003763).

Метою дослідження є вивчення функціонування метафорив англомовному політичному дискурсі на матеріалі британських і американських інтернет-ЗМІ, а також фреймової-слотової структури досліджуваних метафоричних моделей, які визначають їх наповнення.

Для досягнення мети дослідження були поставлені такі **завдання**:

- 1) визначити поняття медіадискурсу;
- 2) розглянути поняття метафори та визначити її види;
- 3) визначити якісні характеристики зооморфних та антропоцентричних одиниць в якості сфери-джерела метафоричного перенесення в політичних текстах.

Об'єктом дослідження є метафоричні моделі в британському і американському політичному медіадискурсі.

Предметом дослідження є специфіка побудови, функціонування і розгортання метафоричних моделей в британському та американському політичному медіадискурсі.

Матеріалом дослідження слугували політичні публікації в британських і американських інтернет-ЗМІ (*The Washington Times, The Guardian, The New York Times, The Independent, The Telegraph, The Washington Post*, тощо).

Вибір методів дослідження був зумовлений міждисциплінарним характером досліджуваного явища. Основними **методами дослідження** є когнітивно-дискурсивний аналіз, моделювання, класифікація і систематизація.

Наукова новизна роботи полягає в застосуванні когнітивно-дискурсивного підходу до опису антропоцентричних та зооморфних метафоричних моделей, їх фреймово-слотового складу і

механізмів розгортання в політичному дискурсі. Елемент новизни полягає в дослідженні метафори на новому корпусі матеріалу (інтернет-ЗМІ).

Теоретична значущість роботи визначається її внеском в розвиток теорії когнітивного метафоричного моделювання політичної дійсності. Аналіз конкретної сфери-джерела метафоричної моделі дозволяє максимально повно вивчити метафоричну модель і встановити зв'язок між політичною ситуацією і способами її репрезентації у свідомості. Розглядаючи метафору як один з найпродуктивніших механізмів структурування знань, когнітивно-дискурсивний підхід дає можливість розгляду політичну дійсність крізь призму концептуальної метафори і метафоричного моделювання, які виступають в ролі інструменту пізнання. Застосування метафоричного моделювання щодо конкретної метафоричної моделі сприяє процесу структуризації глобальних знань про політичний дискурс, особливості його формування та функціонування.

Практична значущість роботи полягає в тому, що її положення і висновки можуть бути використані в практиці викладання циклу філологічних та перекладацьких дисциплін, в лексикографічній роботі при складанні словника англійських політичних метафор, в практиці і теорії перекладу, міжкультурній комунікації, курсах за вибором, міждисциплінарних курсах.

Апробація результатів дослідження. Основні результати магістерського дослідження опубліковано в одноосібній статті «Політична метафора як засіб формування концептів в сучасних медіатекстах» оприлюднену під час міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток філологічних наук: європейські практики та національні перспективи» (м. Одеса, 23-24 жовтня 2021р.).

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО МЕДІАДИСКУРСУ

1.1 Поняття метафори у лінгвістиці

Активне вивчення метафори почалося в 1950-1960-і рр. в період становлення лінгвостилістики як науки, – в цей час панувало традиційне її розуміння як засобу виразності художньої літератури. Складність і багатоплановість механізму метафоризації зумовили розгляд її з різних сторін – виникнення, існування і функціонування: «Перший аспект вивчення метафори – це сфери, з яких поет запозичує явища і предмети для створення метафор. Звернення до цих сфер може багато дати для характеристики усієї творчості поета. Те, що автор бачить навколо себе і «всередині себе», вказує на напрямок його інтересів, на рух його до тих чи інших об'єктів, на зв'язок поета з цими об'єктами. Другим з аспектів у вивченні метафори є питання про їх функції, тобто проблема участі метафор у створенні змісту, їх роль поряд з іншими художніми засобами в створенні образу в творі. Третій аспект – це будова, структура» метафори, тобто спосіб зв'язку зіставлених предметів або явищ в метафорі, взаємовідношення першого і другого планів, прийоми розвитку плану [3].

Відповідно до словника С. І. Ожегова, метафора – вид тропу, приховане образне порівняння, уподібнення одного предмета, явища іншому, а також взагалі образне порівняння в різних видах мистецтв [24, с. 215].

У свою чергу Б. В. Томашевський визначає троп як «слово у зміненому значенні. Стилістичне забарвлення тропу полягає в тому, що

перерозподіляються ознаки, зазвичай сховані іншими, утворюючими поняття або уявлення» [35, с. 34].

Метафора (від грец. Передача) - троп або мовний механізм, що полягає у використанні слова, що позначає певний клас об'єктів для характеристики, подібних до це в усіх відношеннях. У широкому розумінні термін "метафора" застосовується до будь-якого вживання слів у непрямому значенні. [1, с. 21-168].

Історично термін «метафора» відносився до Аристотеля, і позначував він її як розуміння мистецтва, як наслідування життя. Аристотель, по суті, практично не відрізняв метафору від гіперболи – перебільшення, від синекдохи-іносказання і від простого порівняння або уособлення і уподібнення. Зрозуміло, всі ці випадки містять в собі перенесення сенсу з одного явища на інше [5, с. 16-32].

Якщо розглядати більш детально метафору, можна відзначити, що вона є видом тропу, в основі якого закладені асоціації за подібністю або за аналогією. У той же час поряд з іншими тропами (метонімія, синекдоха), метафора є не тільки явищем авторського стилю, але і загальномовним. Величезна кількість слів у будь-якій мові утворено метафорично або застосовується метафорично, при цьому друге значення слова зазвичай витісняє з часом основний сенс, слово починають розуміти виключно в його переносному значенні, яке в цьому випадку вже не сприймається як другорядне (переносне), з огляду на те, що його початковий прямий сенс вже втратив свою актуальність. Подібного роду метафоричний генезис відкривається в окремих, самостійних словах, але ще частіше в словосполученнях. Однак слід відрізнити метафоричне походження і саму метафору. Говорячи про метафору як про троп, фігуру мови, мається на увазі, що в слові або в поєднанні слів і пряме, і переносне значення можна визначити відразу [12, с. 147-156].

З моменту виникнення метафори, ставлення до неї неоднозначне: метафору розглядали з різних точок зору. Одним з найбільш поширених визначень метафори в лінгвістиці є визначення, запропоноване І. Р. Гальперінім. На його думку, метафора – це відношення предметно-логічного і контекстуального значень, засноване на схожості ознак двох понять [7, с. 136].

І. В. Арнольд визначає метафору як приховане порівняння, зроблене шляхом застосування назви одного об'єкта до іншого, і таким чином виявляє важливу характеристику іншого[3, с. 124].

Д. Е. Розенталь дає таке визначення метафори: «Метафора є видом тропу, вживанням слова в переносному значенні; словосполученням, що характеризує явище або предмет через перенесення на нього властивостей, які притаманні іншому явищу або предмету, які також образно його заміщають. Своєрідність метафори, як виду троп в тому, що вона являє собою порівняння, члени якого настільки злилися, що перший член (той, що порівнювався) витіснений і повністю заміщений другим (те, з чим порівнювався)» [28, с. 30].

Звернемося до визначення метафори, що належить Д. Девідсону. Його визначення розкриває синкретичне положення метафори між лінгвістичними та літературознавчими термінами. «Метафора – це мрія, сон мови. Тлумачення снів потребує співпраці сновидіння і перекладача, навіть якщо вони зійшлися в одній особі. Точно так же тлумачення метафор несе на собі відбиток і творця, і інтерпретатора. Метафори означають тільки те, що означають що входять до них слова, взяті в своєму буквальному значенні» [12, с. 6].

Отже, деякі метафори можуть тлумачитися під різними кутами, і навіть сприйматися зовсім не так, як то було закладено тим самим «творцем». У той же час смислові «відтінки» метафори не йдуть далеко від початкового значення.

До основної ознаки метафори відноситься подвійність, яка створюється в результаті взаємодії двох різних класів об'єктів і їх властивостей. Семантична структура метафори містить два компоненти – її значення (властивість актуального суб'єкта метафори) і образ її допоміжного суб'єкта. Образ класу і всі характерні для нього ознаки є основою сутності суб'єкта метафори. Образна метафора має характеризуючу функцію і часто займає в реченнях позицію предиката.

Прагматика політичного дискурсу визначається його функціональною природою, котра виражається за допомогою інтеграції в дискурсивний континуум естетичної, когнітивної та актуальної для поточного моменту інформації [8, с. 138]. Саме тому для даного різновиду комунікації характерним є активне залучення різних риторичних стратегій на граматичному, лексичному і стилістичному рівнях (союзи і слова-зв'язки, займенники, артиклі, порядок слів, повтори, метонімія, метафора, антономазія, топоніміка, алюзії на літературні твори або інші прецедентні феномени). Перераховані вище мовні засоби дозволяють продуцентам дискурсу не тільки здійснювати комунікативну взаємодію з реципієнтами відповідно до поставлених цілей, але і ефективно впливати на аудиторію, в певній мірі маніпулюючи громадською думкою. У зв'язку з цим в газетно-публіцистичному і політичному дискурсі спостерігається висока частотність метафор, так як «метафора перетворилася в одне з найбільш сильних засобів представлення політичних концепцій і впливу на політичну свідомість суспільства [37, с. 122].

Вживання метафор має особливе значення в політичній мові, яка є яскравим зразком класичної риторики. Оскільки основною метою політичної риторики є переконання, тобто маніпуляція громадською думкою, потенціал метафори в політичному дискурсі використовується як сильний засіб впливу на суспільну та індивідуальну свідомість.

На думку О. В. Дітріх, присутність метафори виявляється непомітним для реципієнта, що, дозволяє впливати не на його свідомість, а на несвідомі компоненти його психіки [10].

Шадаєва Л. І. стверджує, що, включаючись в систему образів, використовуваних для пропаганди тих чи інших ідей, метафора починає функціонувати на рівні конструювання символічного простору соціуму, стає матеріалом формування колективних уявлень і ідеологічних доктрин [38].

Дослідження функціональних метафор політичного дискурсу зосереджені переважно на виявленні концептуальних метафор, що використовуються політичними силами, та аналізі взаємозв'язку між природою цих метафор, з одного боку, та політикою, яку вони проводять або пропагують. зацікавлених політиків, з іншого боку. Вивчаються виступи політиків, документи політичних партій і рухів, публікації в засобах масової інформації, а також мова круглих столів, телевізійних дебатів, виступи кандидатів та агітаційна література, у тому числі на рівні залучених метафор.

Найбільш продуктивним напрямком дослідження політичних метафор в руслі когнітивної лінгвістики є метафоричне моделювання і метафорична концептуальна інтеграція, тобто уявлення метафоричних моделей різного ступеня складності, типових для даного дискурсу, які утворюють метафорику даного дискурсу та відносяться до «дискурсивної практики» [4, с. 33-43].

Застосування теорії концептуальної метафори до політичної мови розпочалося зі статті Дж. Лакоффа про систему метафор, що використовувалася урядом США у 1991 р. Для виправдання неминучості військового вторгнення в Ірак. [46, с. 43-59]. Ця робота стимулювала подальше вивчення метафор в політиці, яке активно розвивається і в наші дні. Як зазначає Дж. Лакофф, оскільки метафоричні вирази в мові систематично співвідносяться з метафоричними поняттями, ми можемо

використовувати метафоричні вирази для вивчення природи метафоричних понять та для розуміння метафоричної природи людської діяльності. [45, с. 28].

Ліпіліна Л. А. зазначає, що концептуальне моделювання метафоричного значення має велику пояснювальну силу і дозволяє аналізувати семантику метафори як мовного феномена, який об'єднує весь комплекс лінгвістичних і екстралінгвістичних знань [20].

Концептуальна метафора політичного дискурсу, як зазначає А. П. Чудінов, – це система, що складається, щонайменше, з трьох елементів: 1) в першому представленій ментальний світ людини і суспільства в цілому: метафора дає чудовий матеріал для вивчення когнітивних «механізмів» в свідомості людини і соціального світосприйняття; 2) у другому відбувається відображення звичних уявлень людини про понятійну сферу-джерело метафоричної експансії. В цьому випадку важливо вже не те, як людина мислить, а то, що саме вона думає про сферу-джерело, як він уявляє собі її будову; 3) в третьому спостерігається відображення найвних людських уявлень про понятійну сферу, до якої спрямована метафорична експансія: людина метафорично концептуалізує і структурує цю сферу, виділяючи в ній найважливіше і необхідне, даючи емотивну оцінку її елементів [37].

Оскільки метафора має семантичну і емоційну силу впливу, вона стала широко використовуватися в політичному дискурсі, де, наприклад, учасники дебатів звертають увагу не стільки на факти, скільки на емоційні оцінки, думки про факти, як правило, перекручених.

Оскільки метафора в політичній сфері виявляється засобом формування уявлень, це передбачає вивчення когнітивних, а не тільки експресивних аспектів метафори.

З метою впливу на адресата в ЗМІ інтенсивно використовується метафора, тому що чим образніше мова, тим вона яскравіше, жвавіше,

тим сильніше впливає на того, до кого звернена, тобто метафора використовується не тільки як образний засіб, але і як засіб оцінки.

На думку О. П. Єрмакової, в сучасний період весь арсенал метафор використовується перш за все для зображення негативних сторін політики, економіки, соціальної обстановки в цілому [14].

Таким чином, роль метафори в політичному дискурсі полягає в розвитку нових смислів (концептів) і відображенні сприйняття того чи іншого суспільно-політичного явища в національній свідомості. Функціонування метафор в політичному дискурсі часто нерозривно пов'язано з реалізацією прагматичної установки, що визначає ефективність впливу. При цьому комунікативна функція метафори може проявлятися в активізації принципу іронії. Аналізи показують, що метафоричні концепти політичного дискурсу системно організовані. Метафоричні моделі, засновані на понятійній сфері «людина і природа» проявляють найбільшу активність і є важливим джерелом метафоричної експансії в сучасному політичному дискурсі.

1.2 Типи і види метафор

Існує кілька підходів до класифікації метафори. Н. Д. Арутюнова виділяє наступні типи метафори:

1. Номінативна метафора (перенесення назви) складається в заміні одного дескриптивного значення іншим і слугує джерелом омонімії. Таке перенесення зазвичай спирається на схожість предметів або виконуваних функцій, або по будь-яким зовнішнім ознакам.

2. Образна метафора складається в переході дескриптивного значення в предикативне і служить розвитку фігуральних значень і синонімічних.

3. Когнітивна метафора виникає в результаті перенесення значення і створює полісемію.

Генералізуюча метафора (як кінцевий результат когнітивної метафори) стирає в лексичному значенні слова кордони між логічними порядками і стимулює виникнення логічної полісемії [2, с. 251-262].

Іншою класифікацією метафори, розглянутої в рамках когнітивної теорії метафори, є класифікація, запропонована Дж. Лакоффом і М. Джонсоном:

1. Орієнтаційні метафори пов'язані з орієнтацією в просторі.
2. Онтологічні метафори спираються на уявленні про неживі предмети як про живі істоти, а людської душі як вмістилища почуттів.
3. Структурні метафори дозволяють використовувати засоби однієї понятійної сфери для опису іншої [45, с. 445.].

У вивченні метафор з точки зору граматичної структури було досягнуто певної єдності: виділялися двочленні метафоричні конструкції – генітивні, ад'єктивні і дієслівні, а також складні метафоричні конструкції як різні прийоми розвитку метафор. Була розроблена єдина в своєму роді типологія тричленних переносних слововживань, створена на матеріалі художніх творів (В. П. Ковальов):

- 1) в граматично пов'язаних парах слів немає нічого незвичайного і метафори з'являються в «неграматичних парі»;
- 2) метафоричність, що міститься в граматично пов'язаній парі, яка складає залежну частину тричленної конструкції, посилюється в результаті смислового зіткнення граматично не зв'язаних слів;
- 3) метафоричність, укладена в граматично пов'язаній парі, що входить в незалежну частину тричленної конструкції, також посилюється смисловим зіткненням граматично не зв'язаних слів;
- 4) обидві граматично пов'язані пари слів семантично незвичайні, в результаті чого граматично проміжне слово характеризується «подвоєною» метафоричністю [15, с. 43-49].

За ступенем складності структури метафоричних переносів була створена наступна класифікація: 1) прості метафори — одночленні і

двочленні; 2) елементарні метафоричні конструкції, в яких ядро метафори виражено словосполученням; 3) метафоричні ланцюжки, що складаються з ряду простих метафор, розвиваючих одну і ту ж метафоричну тему; 4) складні метафоричні конструкції, що виникають на базі елементарних метафоричних конструкцій, метафоричних ланцюжків і метафоричних порівнянь (Ю. І. Левін, Л. Ф. Тарасов) [19, с. 190-305].

Дана класифікація була представлена також в більш спрощеному вигляді: слова метафори; двочленні (субстантивні, ад'єктивні, дієслівні) метафоричні сполучення; складні метафоричні конструкції

Метафора завжди мала виняткову роль у відображенні об'єктивної реальності. А в художньому мовленні місце метафоричних утворень неможливо переоцінити. Саме метафора попереджає поверхневий підхід до художнього тексту, показує відтінки думок і почуттів, допомагає уникнути штампа в тлумаченні.

Функції метафоричних конструкцій в роботах багатьох дослідників можна розділити на *естетичну*: наділення мови виразністю, породження відчуття новизни і подиву, відображення емоційного ставлення мовця до тієї чи іншої ситуації, занурення слухача в атмосферу експресії; *пізнавальна*: відображення ясності висловлювання, одночасно, чітка, логічна побудова думки, що дозволяє уникнути в судженнях багатослів'я і сприяє їх лаконічному вислову; *оціночна*: розкриття змісту висловлення в більш-менш широкому контексті, зокрема у взаємодії метафор однієї з іншою, за рахунок чого створюється один цілісний образ, виражаючий позитивні або негативні характеристики слів, укладених в кожній метафорі; *психологічна*— занурення в процес сприйняття людиною світу з точки зору, спираючись на власний психологічний стан душі.

Лінгвісти Ю. Д. Апресян, Н. Д. Арутюнова відводять метафорі наступні функції художнього мовлення:

1) Інформативна, яка визначає адекватність передачі інформації про значення і інтенсифікацію ознаки через образні мовні структури, зумовлюючи основоположне онтологічне значення метафоричної ознаки в структурі висловлювання;

2) Образна, яка полягає в кодуванні метафорою основного значення предмета або явища, за рахунок чого і породжується художній образ;

3) Символічна, яка допомагає правильно побачити зашифровані знаки і вловити настрій автора, іншими словами, при такому підході символи як неповні метафори можна реконструювати на підставі спеціальних символів і емоційних переживань.

Так як метафора містить в собі передачу інформації з одного боку і передачу образності з іншого боку, лінгвіст Н. В. Складчикова крім зазначених вище функцій пропонує додати емоційну і експресивну [30]. Емоційна – передає відношення автора до описуваного, створює емоційний фон твору. Експресивна посилює виразність інформації, яка передається.

Відносно самого художнього тексту, на думку Є. Г. Которова, метафора містить в собі такі функції:

1) Стилеутворююча бере участь в створенні індивідуального стилю письменника і стилю літературного твору;

2) Жанроутворююча дозволяє віднести текст, який містить певну метафору до певного жанру.

Текстоутворююча відрізняється здатністю бути вмотивованою, розгорнутою, тобто поясненою і продовженою, метафоричне висловлювання підсилює образ, який зазвичай виражений центральним, стрижневим словом [16, с. 29-36].

Як вказує О. І. Глазунова [9, с. 140-168], мовні механізми реалізації метафоричного перенесення в тексті досить різноманітні. Так, метафоричні сполучення використовуються:

- 1) при найменуванні предмета;
- 2) при вживанні іменника в предикативній класифікуючій функції;
- 3) при вживанні дієслова і дієслівних форм у функції предиката;
- 4) при вживанні прикметників і прислівників;
- 5) в генітивних поєднаннях;
- 6) в адverbіальних конструкціях;
- 7) в порівняльних конструкціях з формальним маркером «як», «немов»;
- 8) в стійких фразеологічних сполученнях.

Теоретично переосмислення сутності механізмів метафоризації знаходиться в центрі уваги вітчизняного мовознавства. Виходячи з когнітивної основи метафоричного перенесення, О. Селіванова виділяє шість різновидів у межах нової типології метафори:

1. Розповсюджене різноманіття ґрунтується на «інтеграції донорської та реципієнтної областей на основі загального сценарію або комплексу асоціацій»[29, с. 203].

2. Структурна різноманітність характеризується інтеграцією «донорських та реципієнтних областей на основі спільної когнітивної риси, яка в інтегрованих структурах знань належить до ядерних компонентів» [29, с. 203].

3. Різновид гештальт «полягає у використанні ознак донорських областей для позначення рецепторних структур знань на основі стереотипного засвоєння зорових, слухових, пахучих, тактильних та смакових гештальтів»[29, с. 204].

4. Архетипове різноманіття базується на асоціативному поєднанні структур знань, заснованих на архетипах – «примітивних вроджених психічних елементах, які є проявами родової пам'яті, історичного минулого, етнічної приналежності, людяності, їх колективної підсвідомості та забезпечують цілісність і єдність людства»[29, с. 204].

5. Різновид гештальт «полягає у використанні ознак донорських областей для позначення рецепторних структур знань на основі стереотипного засвоєння зорових, слухових, пахучих, тактильних та смакових гештальтів» [29, с. 205].

6. Сенсорна різноманітність «використовує як базову пізнавальну операцію синестезію, засновану на появі відчуття під впливом одного подразника, не властивого іншому» [29, с. 206].

7. Аксиологічна різноманітність ілюструється ознаками просторової орієнтації, які використовують оцінні позначення (за словами Дж. Лакоффа та М. Джонсона метафора орієнтації).

Багато видів метафор було виділено вітчизняними дослідниками, тож доцільним буде розглянути типи метафор, представлені в роботах зарубіжних дослідників. Багато лінгвістів намагалися класифікувати та обмежувались певною кількістю. Загалом, три типи метафор різняться залежно від шкіл мова та риторики, до якої вони належать.

Перший тип містить метафори відповідно до значення дієслова, яке міститься в ній:

Concretizing Metaphors. Їх також називають рефікаційними метаформами. Ті, що втілюють абстрактне. Це додає конкретних якостей тому, що є нематеріальним, тобто абстрактним. *Animating metaphors*. Ті, що несуть образ природи чи природних явищ. *Synaesthetic metaphors*. Ці метфори передають почуття. Ці метафори описуються в понятті сенсу, що стосується конкретного чуття (смак, запах, бачення, слух, дотик) з іншими термінами, що мають приватний сенс як опис червоного кольору як теплого, і синього, як холоду. Тепло і холод пов'язані з відчуттям на дотик і не пов'язані з відчуттям зору. *Personifying metaphors*. Їх ще називають антропоморфними метафорами. Вони додають людських якостей тому, що не є людиною.

Другий тип метафор поділяє їх з точки зору її обігу та використання. Цей тип метафори можна розділити з точки зору її використання та циркуляції в мовленні.

Absolutemetaphors. Ці метафори також називають паралогічними метафорами і абсолютними антиметафорами. До них відносяться ті, де немає видимої подібності, можливого сприйняття. *Activemetaphors.* Їх ще називають живими метафорами. Активні метафори – це ті, які ще не стали частиною щоденного використання в мові. *Cliché metaphors.* Це ті метафори, що стали особливим механізмом в мові, таким як прислів'я та ідіоматичні вирази. Вони класифікуються між неіснуючими метафорами та стандартними метафорами. *Complexmetaphors.* Метафори, поєднані з іншими.

Compoundmetaphors. Їх ще називають нещільними метафорами. Метафори, що звертають увагу на багаторазові подібності між запозиченим найменуванням його та тим, яке запозичує. *Deadmetaphors.* Їх ще називають замороженими метафорами, скам'янілими метафорами та лексикалізованими метафорами. Спочатку вони були словами, які використовувались як метафори, потім їх буквально значення зникло, інтегрувалося в мову і втратило свої технічні особливості. Їх стає важко розрізнити. *Dormantmetaphors.* Метафори, що втратили своє відношення до оригінальної ідеї, яку висловлювали, і знаходяться між живими та мертвими метафорами.

Extendedmetaphors. Метафори, які складають один центральний предмет і додають до нього підмножинні порівняння. *Implicitmetaphors.* Мають запозичене найменування, яке не є автоматизованим, але розуміється неявно. *Mixedmetaphors.* Зазвичай дві метафори або більше які мають логічну кореляцію.

Originalmetaphors. Їх ще називають творчими метафорами. Це поетичні метафори, розроблені для конкретного випадку. *Recentmetaphors.* Це ті метафори, які не перераховані в словах в

минулому, такі, як знайдені в сучасних наукових термінах. *Root metaphors*. Метафори, чиє коріння простягається глибоко в гуманітарну думку та їх метафоричне поняття вказує на культурний фон одержувача. *Simple metaphors*. Метафори, які легко зрозуміти. *Standard metaphors*. Їх ще називають запасними метафорами. Це неіснуючі метафори, які часто використовуються в мові, але ще не прижилися.

Tremiū min поділяє метафору з точки зору понять залежно від мови особистого досвіду чи досвіду суспільства в цілому. Цей тип називається концептуальними метафорами. *Structural metaphors*. Вони приносять досвід в структурі іншого досвіду, і це у формі конкретного поняття. *Oriental metaphors*. Цей тип впорядковує метафори з багатьох понять, що вказують на місце. *Ontological metaphors*. Вони – метафоричне вживання слів, які вказують абстрактне та нематеріальне як інтелектуальну діяльність, почуття, ідеї, щоб зробити їх більш зрозумілими для людського розуму [61].

Таким чином, можна сказати, що існує велика кількість класифікацій, залежно від підходу та галузей. Метафора може бути різних видів та виконувати різноманітні функції в залежності від типу дискурсу.

1.3 Лінгвістичні особливості медіатекстів

Концепція медіатексту присутня в більшості досліджень. У зв'язку з різноманіттям методологічних підходів в медіалінгвістиці існує цілий ряд визначень медіатексту. Т. Г. Добросклонська звертає увагу на зміну традиційних характеристик тексту в медіадискурсі: якщо тексти художньої літератури – це свого роду «високе мистецтво», мальовничий спосіб відображення дійсності, то тексти масової інформації, миттєво

закарбовують будь-які події, будь-який рух життя, – це спосіб швидше фотографічний [11, с. 24].

Медіатекст розглядається як феномен інформаційної культури, як поліфонічний комунікативний продукт мовної діяльності приймається за дискретну одиницю медіапотоку. Медіатекст дозволяє об'єднати такі різнопланові поняття як газетна стаття, телевізійні новини, радіопередачі та інші продукти засобів масової інформації [21, с. 6-7]. З усіх знакових систем в масовій комунікації особливе місце займає мовна знакова система. У газеті частка найзначніша [23, с. 85].

Сам термін «медіатекст» спочатку з'явився в англomовній науковій літературі в кінці ХХ століття і досить швидко набув поширення в міжнародному науковому співтоваристві. Розробляли даний напрямок в своїх роботах такі вчені, як А. Белл, Т. ванн Дейк, М. Маклюен, Фаулер. Серед вітчизняних дослідників внесок в розвиток і становлення теорії медіатексту внесли: С. І. Бернштейн, А. Н. Васильєва, В. Г. Костомаров, Б. В. Керівник, І. П. Лисакова, Ю. В. Рождественський, Г. Я. Солганик, Д. Н. Шмельов.

Найбільш повна концепція медіатексту була сформульована в дослідженнях Т. Г. Добросклонською. На думку автора, текст - це повідомлення, медіатекст - повідомлення плюс канал, медіадискурс – повідомлення з усіма іншими компонентами комунікації [11, с. 54]. Більш розгалужену систему ознак медіатекстів пропонує О. В. Красноярова. Вона вважає, що ознаки медіатексту визначаються на основі двох основних чинників: форми і змісту та особливостей механізму виробництва. У зв'язку з цим вищезгаданий автор виділяє дві основні групи ознак медіатексту. На рівні форми і змісту медіатекстів відрізняються за такими параметрами:

1. Популярність. Одна і та ж інформація призначена для мільйонів споживачів і доступна масовій свідомості, тобто масова комунікація популяризує інформацію, і цього служать такі відомі ознаки форми її

подачі, як: близькість аудиторії, ситуативність (опора на життєві конкретні ситуації), драматизм оповіді (заснований, на подієвості і на експресивності використовуваних оповідних структур).2. Актуальність і миттєвість. Повідомлення масової комунікації мають короткий життєвий цикл, в певному сенсі у них немає минулого часу – тільки теперішній.3. Релевантність – відповідність інформаційними запитами аудиторії, її потреб та інтересів.4. Контекстуальність. Сенс повідомлення завжди розгортається і прочитується масовою аудиторією в контексті, в якому відбувається комунікація.5. Інтертекстуальність. Повідомлення в масовій комунікації завжди є певною ланкою в нескінченному ланцюзі повідомлень.6. Стереотипність. Тексти масової комунікації використовують домінуючі соціальні і культурні стереотипи. 7. Стандартизованість. В основі текстів масової комунікації лежать комунікативні стандарти - мовний і жанровий [17].

Існують ще різні погляди у визначенні текстів масової комунікації. На думку Г. С. Мельник «під медіатекстом розуміють конкретний результат медіавиробництва, медіа-продукт - повідомлення, що містить інформацію і викладене в будь-якому вигляді і жанрі медіа (газетна стаття, телепередача, відеокліп, рекламне повідомлення, фільм), адресований масової аудиторії» [22, с. 27].

Т. Г. Добросклонська пропонує аналізувати медіатексти за допомогою системи параметрів, яка включає: спосіб виробництва тексту (авторський - колегіальний), форму створення (усна - письмова), форму відтворення (усна - письмова), канал поширення (засіб масової інформації - носій: друк, радіо, телебачення, Інтернет), функціонально-жанровий тип тексту (новини, коментар, публіцистика, тематична домінанта або приналежність до того чи іншого стійкого медіатопіку [11, с. 29-31].

Серед основних категорій медіатексту виділяються: медійність, масовість, інтегративність, або полікодовість і відкритість. Якість

медійності передбачає певний канал, через який здійснюється комунікація. Наприклад, в друкованих ЗМІ основну роль грає шрифтове наповнення ілюстрації, для тележурналістики визначальним стає відеоряд. Критерій масовості передбачає соціальну орієнтованість спілкування, в якому адресат і автор зазнають змін. У ЗМІ подвійний суб'єкт: з одного боку автор, а з іншого - автор як носій певної точки зору будь-якої соціальної спільності. Адресат медіатексту – це масова аудиторія, яка вступає в опосередковане спілкування. Інтегративність медіатексту означає, що для передачі інформації в даному виді тексту використовуються різні коди. Кузьміна стверджує, що сучасні тексти як за формою створення, так і за формою відтворення є мультимодальними, креолізованими, полікодовими, інтегруючими в єдиному смисловому просторі різномірні компоненти (вербальні, візуальні, аудітивні, аудіовізуальні). І навіть традиційні друковані медіатексти складно позначити тільки як вид письмової мови, оскільки важливим елементом газетного тексту виступає візуальна складова, географічне, шрифтове оформлення [18, с. 15].

Для нашої роботи актуальним є розгляд політичного медіатексту. Ідентифікація політичних медіатекстів, їх класифікація та роль в політичному процесі - предмет міждисциплінарні дискусії, яка дозволяє більш детально описати їх природу і ознаки.

В якості основних суб'єктів створення політичних медіатекстів (адресантів) розглядаються професійні політики і журналісти. У зв'язку з цим можуть бути виділені політичні тексти інституційні та власне медійні. причому, навіть при створенні медійних текстів самими політиками повинні враховуватися закономірності медійної сфери (зокрема, соціальна значимість повідомлення, небанальність форми і змісту, релевантність і декодованих повідомлень аудиторією ЗМІ та ін.) [27, с. 29-40].

Детально досліджується «мова політики», що реалізовується в матеріалах політичної тематики в лінгвістичних дослідженнях, сформувався і ефективно розвивається напрямок політичної лінгвістики. Досліджуються вербальні тексти, представлені в ЗМІ. Так, текст розглядається як складна, ієрархічно організована багатопланова структура, що представляє собою мовленнєвий твір, що характеризується цілісністю, зв'язністю і завершеністю» [32, с. 15].

Однак, оскільки аналіз фіксованої форми політичної комунікації – вербального тексту – не дозволяє дати вичерпну характеристику феномену функціонування політичного медіатексту, плідними є дискурсивний аспект розгляду. Поняття політичного дискурсу, відповідно до концепції Т. ван Дейка, позначає сукупність всіх мовних актів, що відображають політичну та ідеологічну практику держави, окремих партій і ідеологічних течій в певну епоху [26]. Текст розглядається в різних ситуаціях політичного спілкування, виявляються мовні особливості політичних текстів, в тому числі медіатекстів різних жанрових форм, політична лексика і метафорика, прийоми маніпулювання та інші. [33, с. 13].

Розглядаючи стилістичні особливості політичних медіатекстів, можна виділити їх стилістичні особливості. Автори текстів ЗМІ, використовуючи ті чи інші стилістичні засоби, можуть апелювати до фонових знань своєї аудиторії, формуючи нові асоціативні зв'язки на підставі вже існуючих; так подавати інформацію, щоб управляти силою впливу на читача, послаблюючи або посилюючи його.

У текстах політичного дискурсу ЗМІ автори використовують мовні засоби, спрямовані на створення певних ідеологічних патернів в свідомості об'єктів мовного впливу. Безумовно, наше світосприйняття і ставлення до предмету опису базуються на оцінці, тому в політичному дискурсі ЗМІ ми бачимо «переповнену мову», тобто мовні засоби, які характеризуються наявністю широкого спектру конденсованих

сміслових, емоційних, ідейно-політичних конотацій, якою є метафора. [34].

Таким чином, медіадискурс є різновидом дискурсу, що визначається як сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності в сфері масової комунікації. Основна одиниця медіадискурсу – медіатекст. Серед основних категорій, що відрізняють медіатекст виділяють медійність, масовість, інтегративність і відкритість. Мовні особливості медіатекстів визначаються чергуванням експресії і стандарту.

РОЗДІЛ 2

ВЕРБАЛЬНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ У СУЧАСНИХ МЕДІАТЕКСТАХ

2.1 Антропоцентрична метафора в політичному медіатексті

Антропоморфізм (грец. *Anthropos*– людина, і *morphe*– форма, вид) – це перенесення людського образу і його властивостей на неживі предмети, явища живої і неживої природи, а також на абстрактні поняття, міфічні істоти. Антропоморфізм можна розглядати як світоглядну концепцію, згідно з якою неживі предмети наділяються здатністю діяти (жити, вмирати, відчувати емоції тощо). На ранніх етапах розвитку суспільства антропоморфізм був одним з панівних принципів пізнання і використовувався при поясненні незрозумілих явищ природи і закономірностей світобудови. Отже, антропоморфізм з давніх часів є одним з найважливіших проявів метафоричної природи мислення [39].

Отже, спираючись на принцип антропоцентричності мислення людини, можна стверджувати, що при ментальному структуруванні навколишнього світу одна з основних ролей належить антропоморфній метафорі. Саме людина з певними анатомічними, фізіологічними і психологічними якостями є безмежним джерелом метафоричного збагачення [6, с. 29-45].

Досліджуючи політичну метафору, А. О. Зудова, спираючись на А. Чудінова розглядає види антропоморфної метафори представлені нижче[15]:

1. **Фізіологічна метафора.** Розглядаючи цей вид антропоморфної метафори, ми маємо справу з такою метафоричною моделлю, як «*політичні реалії – це людський організм*». Політична дійсність може порівнюватися як з цілим організмом, так і з окремими його частинами (фізіологічними органами, частинами тіла), а також з фізіологічними процесами (травлення, сон, народження, смерть, дихання тощо) і органами психіки (нервова система, серце) [14, с. 32].

2. **Морбальна метафора.** Даний вид метафор реалізується через метафоричну модель «*політичні реалії – це хвороба*». Таким чином, лексика, яка в ній використовується, позначає хвороби і рани країни, суспільства. Країна в цілому, її економіка, політичні структури, законодавство, окремі регіони, галузі господарства і інші складові часто метафорично позначаються як пацієнти і способи його лікування, медичний персонал, фізичні і психічні хвороби, інфекції, а також способи лікування, які використовуються інструменти та ліки [14, с. 39].

3. **Метафора спорідненості.** Ця метафора реалізується за допомогою моделювання концепту «*держава – це сім'я*», який є символом відносин громадян і держави, народу і лідера країни (президента, генерального секретаря, царя і інших), регіонів і інших суб'єктів політичної діяльності, різних соціальних сил. Вони можуть позначати кровну спорідненість (сім'я в цілому, батьки і діти, брати і

сестри, віддалена спорідненість), спорідненість за шлюбом, а також спорідненість за релігійних обрядів [14, с. 47].

Виходячи з концепції О. Н. Паршиної про стратегії та тактики мовної поведінки, ми виділили такі функції, притаманні антропоцентричній політичній метафорі [25, с. 15-48]: 1) експресивна, або створення яскравих образів, надання мові виразності; 2) моделююча, або допомога в усвідомленні адресатом політичної ситуації за допомогою іншої сфери (життєдіяльність людини); 3) прагматична, або прагнення переконати адресата у вірності тих чи інших фактів.

Розглянемо приклади реалізації даних функцій, притаманних антропоцентричній метафорі в політичному медіадискурсі.

2.1.1 Фізіологічна метафора. *«On the whole, seven fresh faces showed up this season. That's a lot of additions for a Nuggets team that usually doesn't have much turnover»* [57]. *«Fresh faces»* або «свіжі обличчя» є прикладом фізіологічної антропоморфної метафори. Таку метафору можна назвати стертою, так як її використання не тільки в політичному медіадискурсі, а й художньому, не є новим. У цьому прикладі вона використовується, щоб виключити тавтологію і зробити мову більш виразною.

«They're just music to my ears», the minister said, «it shows we're doing something significant» [57]. *«Music to my ears»* – музика для вух – це приклад політичної метафори, який можна віднести до такого підвиду антропоморфної метафори, як фізіологічна. Музика для вух символізує щось приємне, щось, що приносить радість людині. Метафора тут є засобом надання мові виразності, виконуючи естетичну функцію.

«Iran spews endless hatred against Israel, our dear ally» [58]. У зазначеному реченні ми знаходимо приклад антропоморфної фізіологічної метафори *«spews hatred»*, яку на українську мову можна перекласти, як вивергати ненависть. Така фізіологічна дія, що застосовується по відношенню до країни, надає негативний відтінок

вислову і всій ситуації в цілому, так що можна сказати, що метафора виконує експресивну функцію.

«Behind all this is the economy of capitalism – a predatory beast that devours human souls and reimagines the world in accordance with its appetites» [41]. Пожирати – це приклад антропоморфної фізіологічної метафори. Звичайно, їсти з жадібністю властиво людям, але пожирати душі неможливо. Дана метафора є символом і натякає на те, що дії Трампа ведуть до відходу з політичної арени кращих людей. У цьому випадку метафора не просто робить висловлювання більш виразним, але і допомагає реципієнту краще зрозуміти те, що відбувається навколо.

«Comey said during the town hall that he had not expected to get fired and his suspension still feels a little bit numbing» two years later» [58]. *«Still feels a little bit numbing»* або «все ще викликає легке оніміння» відноситься до антропоморфної фізіологічної метафори. В даному випадку реципієнт краще розуміє, які почуття викликає звільнення. Іншими словами, Комі до сих пір не може до кінця усвідомити той факт, що він відсторонений. Антропоморфна метафора впливає на емоційну сторону людини, апелює до спогадів про оніміння, що створює повну картину спектру емоцій, пережитих Комі.

«He said the mechanism, a barter-type payment system designed to allow businesses to avoid direct financial transactions with Iran, is “an attempt to break US sanctions against Iran’s murderous regime» [60]. Поданий приклад можна віднести до фізіологічної антропоморфної метафори, так як режиму приписується властивість «вбивати», що робить висловлювання більш експресивним, викликає негативне ставлення реципієнта до Ірану. Це може бути зроблено з метою впливу на емоційно-вольову сферу читача, тим самим впливаючи на його ставлення до дійсності.

«We will continue to track the remnants of ISIS wherever and whenever they raise their ugly head, – he said» [60]. У цьому випадку «голова»

символізує учасників терористичної організації, і перед нами різновид метафори – метонімія. Вживаючи в мові словосполучення «потворна голова» автор не приховує свого негативного ставлення до учасників конфлікту, тому можна зробити висновок, що фізіологічна антропоморфна метафора використана з метою надання мові експресивності.

«Democrats have taken over health issues, walked up to the precipice of the cliff and are ready to drop off» [60]. У поданому контексті ми зустрічаємо такий підвид фізіологічної антропоморфної метафори, як «фізіологічні дії». *Democrats have walked to the precipice of the cliff and are ready to drop off* означає те, що демократи не готові нести ту відповідальність, що взяли на себе, і їм простіше зістрибнути з обриву, тобто зняти з себе всі зобов'язання. В даному випадку метафора передає інформацію опосередковано з тих чи інших міркувань автора.

«The imperialist neocons that are flooding the Trump administration and the orange-faced joke, not the president, may think they can invent their own reality through propaganda, as Bush's «brain» Karl Rove argued for the Bush administration»[41]. В даному контексті метафоричним є використання слова «мозок». Мозок – це найважливіший орган центральної нервової системи, який відповідає практично за всі процеси, що протікають в організмі. Також мозком називають розумові здібності людини. Називаючи Карла Роува, старшого радника президента США, мозком, автор підкреслює, що він грає не просто важливу роль, а вирішальну, від нього буде залежати прийняття подальших рішень. Морбальна метафора виконує моделюючу функцію, полегшує розуміння, робить текст більш виразним.

«Her decision to go to the polls in 2017 to destroy the opposition was also another act of the mad leader. From a position of strength with which she could instruct her party on the harsh truths of Brexit instead of covering their ears, she gave Jeremy Corbin enough room to revive the party, while

simultaneously imposing a significant disadvantage on herself» [41]. В даному контексті метафоричний вираз *–covering their ears –* закривати вуха. В окремо взятому вираженні немає антропоморфної метафори, людина може спокійно закривати вуха як собі, так і іншим, але в даній ситуації вона починає носити подібний характер, означаючи, що Тереза Мей просто не бажала, щоб члени її партії знали про якісь речі. Тобто «закривати вуха» символізує свідоме приховування тієї чи іншої інформації. Метафора, в даному випадку, використовується, щоб не називати речі своїми іменами з яких-небудь міркувань автора.

«De Blazy will challenge the president. It will deal with the environment, immigration and health care, calling Trump a fraud and highlighting his pockmarked history as a New York businessman» [60]. *Pockmarked history*– ряба історія – приклад фізіологічної метафори. Слово *«pockmarked»* означає «рябий, з віспою» і частіше використовується для опису обличчя людини. Застосовуючи його по відношенню до історії, автор підкреслює, що вона не проста, що не все так гладко, і змушує адресата задуматися, згадати, що було не так. Віспа символізує неприємні моменти в історії, і метафора виконує моделюючу функцію.

«On the trail, Miss Gillibrand tried to put on a happy face» [51]. *To put on a happy face* дослівно означає «надіти щасливе обличчя», однак, тут цей вислів використовується в значенні «приймати задоволений вираз». Воно означає, що Міс Гіллібранд лише прикидається, так як надіти можна щось тільки свідомо. Можна також провести аналогію з виразом «надіти маску». Використання метафоричності в даному контексті надає промові виразність, що привертає до читання більше людей.

2.1.2 Морбiальнi метафори. *«I believe she will say sorry for her mistake», Mr. Smith wrote. «Everyone make them. It would help us heal»* [51]. Зцілитися – яскравий приклад антропоморфної морбiальної метафори. Дане зцілення почнеться, якщо політик Адам Шифф,

представник США в 28-му окрузі Каліфорнії з 2013 року, вибачиться за те, що говорив про змову команди Трампа з Росією. Зцілення – це символ, так як після нього людина стає повністю здоровим, як у фізичному, так і в емоційному плані, отже, настає новий, більш усвідомлений етап, в житті людини. Метафора має емотивний характер, намагаючись закликати політика вибачитися.

«*However, people familiar with the operation said **the sting** of setback in meeting financial goals was a source of particular concern for the campaign*» [51]. Дослівний переклад «*the sting*» – це опік, укуси комах. В даному реченні це слово використовується в переносному значенні, надаючи невдачі фізичні властивості, що носять емотивний характер. Кожен хоч раз в житті обпалювали або був укушений якоюсь комашою, тому реципієнт, незнайомий з невдачею, може на собі зрозуміти, як це, і метафора буде засобом пізнання.

«*Central America, plagued with drug gang violence, is estimated to have the fifth highest per capita income in the Western Hemisphere*» [59]. У висловлюванні «*plagued with drug gang violence*» подається порівняння політичної ситуації в країні з захворюванням, якщо бути точнішим, то з чумою. Чума – захворювання, ліки від якого свого часу так і не було знайдено. Отже, створюється враження, що в країні (Центральній Америці) критична ситуація, вихід з якої знайти досить важко, проте, можливо. Політична метафора виконує прагматичну функцію, закликаючи читача звернути увагу на проблему, адже «хворобу треба лікувати».

«*Someone said that Europe and the U.S. «have the same **diagnosis** of the situation», which is «the negative role played by Iran*» [60]. Діагноз – приклад морбальної антропоморфної метафори, так як основне значення цього слова – це визначення хвороби, що робиться лікарем за тими чи іншими ознаками. Реципієнту відразу стає зрозуміло, що ситуація, що є не з приємних, вона несе в собі загрозу, а саме негативну

роль Ірану. Метафора в даному контексті створює модель політичної ситуації за допомогою понять, що відносяться до зовсім іншої сфери.

«Netanyahu's office released a video from a private meeting of the conference in which Bahraini Foreign Minister Khalid Al Khalifa tells the audience that he grew up believing that the conflict between Israel and Palestine is an "important issue" in the region. But later, he said, "we saw more toxic, actually toxic in our modern history, came from the Islamic Republic, from Iran»[60]. Токсичність або, іншими словами, отруйність – це характеристика речовини, що викликає отруєння, що безпосередньо відноситься до теми здоров'я, так як це призводить до поразок в організмі або навіть смерті. Такий результат не може не турбувати людину, тому вплив даної метафори на реципієнта досить ефективний з причини її яскравої експресивності.

Прикладом чисельного використання морбiальних метафор може слугувати стаття Пола Едвардса «Виробнича Кома». Сама назва *«Manufacturing Coma»* вже містить у собі метафору. Зазвичай під комою розуміють стан, подібне глибокого сну, який зустрічається у важко хворих або виснажених людей. Даний стан характеризується втратою свідомості, розладом всіх функцій організму. В даному контексті кома символізує якийсь застій, а також відсилає читачів до книги Е. Хермана і Н. Хомського *«Manufacturing Consent»*, надаючи всій ситуації іронічності. Можна відзначити, що морбiальна метафора виконує прагматичну, точніше, аргументативну функцію, спонукаючи читачів прочитати статтю.

У цій же статті зустрічається наступний приклад морбiальної метафори: *«Today, this idea has a nostalgic charm, since no serious person would argue that our government requires something like consent from its people. It imperiously rules the intellectually lobotomized public, which it has made sluggish, motionless, inanimate. Now you are told what has been done or is being done, if anything is said at all»* [41].

An intellectually lobotomized public – інтелектуально лоботомізована публіка – так автор статті описує нинішнє покоління. Як відомо, лоботомія – це хірургічне втручання в мозок психічно хворих, яке призводить до незворотних наслідків, навіть до втрати особистості. Додаючи в наступному реченні «вам», автор не просто натякає, а прямо каже, що вся публіка, в тому числі і читачі цієї статті, психічно хворі і остаточно втратили будь-який зв'язок із зовнішнім світом. На наш погляд, це зроблено для того, щоб привернути увагу адресата до проблеми сліпої віри в усе, що говорить уряд. Такий критичний заклик зроблений, щоб змусити людей задуматися і, можливо, змінити свою думку. Морбальна метафора виконує експресивну і прагматичну функції.

«May's leadership style is problematic. About eight ministers were dismissed in the first round, with all but one being under 50 at the time. They were, as Stephen Bush says, "in the midst of their political careers, a dangerous time to be left with nothing. Her rearrangement in the office (bloodletting) did everything to provoke hostility» [41]. Кровопускання – *bloodletting*– витяг крові з організму з лікувальною метою. Автор спеціально використовує дану метафору, щоб показати, що Мей рухали благі наміри. Вона хотіла змінити ситуацію на краще, «вилікувати», проте це не привело ні до чого хорошого. Метафора виконує моделюючу функцію, автор проводить дану аналогію з метою пояснення.

2.1.3 Метафори спорідненості. *«Trump and McCain publicly fought from 2015 until McCain's death from brain cancer August 2018 Seven months later, Trump is keeping the feud amid the completion of an investigation by special attorney Robert Mueller»* [58]. *Feud* в перекладі з англійської «спадкова ворожнеча, міжусобиця», що дозволяє віднести вираз *«to keep the feud»* до такого типу антропоморфної політичної метафори, як метафора спорідненості. Звичайно, в дійсності між Трампом і Маккейном не було ніякої ворожнечі, що носить спадковий характер,

тому можна зробити висновок, що метафора в даному контексті має емотивний характер, підсилюючи ефект. Також можна припустити, що в даному випадку метафора за рахунок проектування родинних відносин на політику, допомагає реципієнту краще зрозуміти ситуацію, як виникла між учасниками конфлікту.

«However, while Obama has had a "vague" relationship with Netanyahu, the bromance between Trump and the Israeli leader competes with Romeo and Juliet; there have never been two such peas in a pod» [41]. *The bromance between Trump and the Israeli leader*– антропоморфна політична метафора, заснована на порівнянні взаємин двох політичних лідерів з взаємовідносинами коханих, в якій слово «броманс», романтична дружба, використовується метафорично. У статті йдеться про те, що незважаючи на «Спільний всеосяжний план дій», політичну угоду між Іраном і групою держав, відомих як 5 + 1 (США, Росії, КНР, Великобританії, Франції - п'яти постійних членів Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй (РБ ООН), а також Німеччини), щодо ядерної програми Ірану, в 2018 році президент США Дональд Трамп оголосив про вихід США з угоди і анонсував додаткові санкції щодо Ірану. Автор статті обґрунтовує дане рішення союзом Дональда Трампа з лідером Ізраїлю. В даному випадку метафора носить оціночний характер, а також впливає на емоціонально-вольову сферу читача.

«The reason for these wars - a real breeding ground for ISIS and its kins- is that foreign states are involved in local civil wars and want their proxies to either come out on top, or, in the worst case, avoid defeat» [41]. *Its kin*– перенесення йде зі сфери політичної реалії – см'я. Рідні, в цьому випадку, треба розуміти не як індивідууми, що пов'язані кровною спорідненістю, а як подібні ІДІЛУ терористичні організації, що так само беруть початок від загальновідомої Аль-Каїди. Таким чином, всі ці організації мають спільного «пращура», що їх об'єднує.

Необхідно зазначити, що експресивна функція, яка надає мові виразність, втілюється саме за допомогою антропоморфної метафори.

Таким чином, фізіологічні та морбальні метафори в значній кількості переважають метафори спорідненості в проаналізованих текстах. Тож можна дійти висновку, що поетичність їх використання значно ширша в політичному дискурсі.

2.2 Зооморфні метафори в політичному медіатексті

Такий засіб відображення об'єктивної реальності як зооморфна метафора, привертає дослідників на протязі вже багатьох років. Одним з перших дослідників, який порівнював соціальний і політичний устрій нашого суспільства зі світом тварин був Аристотель. У своїй роботі «Політика» він зазначав, що людина за своєю природою є політичною (або громадською) твариною або «*zoon politikon*». Ця сформульована давньогрецьким вченим істина знаходить своє логічне продовження в роботах сучасних вчених. Аристотель представляв суспільство у вигляді вулика, в якому є бджоли-трудівники і королева («*queenbee*»), яка користується беззаперечним авторитетом. М. Севідж у своїй праці «Політичний зоопарк» розширює думку щодо влаштування сучасного політичного суспільства. Дослідник порівнює становище бджоли-королеви у вулику зі статусом сучасних політиків, зазначаючи, тому що і сліпа покора від народу «*trained like dumb animals*» і безмежна влада їх головним бажанням[55, с. 6].

Вербалізація метафоричної моделі «політика – світ тварин» відбувається за допомогою вживання метафор переважно з негативною конотацією, що сприяє створенню негативної картини щодо політичного устрою сучасної Америки. Крім цього, метафора обростає якісними характеристиками, що викликають неприязнь по відношенню до світу політики – «*wild jungle of politics*» і його представників – «*Bird-brained,*

dangerous reptiles, menacing, cold-blooded politics, aggressively progressive animals », або як сам автор називає їх « *unruly rulers* » [55].

Підтвердження присутності даної метафоричної моделі в концептуальному просторі англомовного політичного дискурсу ми знаходимо і в словах Р. Палматієра (*Robert Palmatier*), автора словника зооморфних метафор [52]. У передмові до своєї роботи він зазначає, що подібні метафори дуже поширені в сучасній Америці, в тому числі і в політичному житті суспільства.

Фреймова структура метафоричної моделі в більшості вивчених нами робіт визначається вибором сфери-джерела як базової ознаки, що лежить в основі класифікації. Г. Н. Складєвська ділить всі об'єкти дійсності (денотат) залучені в метафоричний процес на 6 глобальних семантичних сфер: матеріальні (предмет, тварина, людина, фізичний світ) і ідеальні об'єкти (психічний світ, абстракції). В глобальній семантичній сфері тварин автором виділяються такі метафоричні фрейми: назви тварин; вид тварин; рід тварин; назви дитинчат; назви тварин за статевою приналежністю; назви тварин за особливостям породи, поведінки, звичкам; міфічні, вимерлі тварини; частини тіла, частини покриву тварини; групи тварин; природне середовище тварин, споруди для домашніх тварин; їжа тварин [31, с. 102].

Ця класифікація була узята нами за основу аналізу американського політичного медіатексту, що дозволило використати наступні метафоричні фрейми: «взаємовідносини з людиною», «світ тварин», «поведінка, звички, інстинкти», «характеристики тварин», «зовнішній вигляд/частини тіла», «групи тварин і взаємини них», «навколишнє середовище», «продукти тваринного походження», «звуки тварин».

Фрейм «Світ тварин» є найбільш об'ємним і представлений в політичному дискурсі широким спектром назв тварин від найпростіших (земноводних) до найвищого класу тварин – ссавців. Його структуру ми визначаємо як ту, що складається з наступних слотів: «ссавці», «птахи»,

«риби та інші мешканці морів», «рептилії і змії», «комахи і нижчі організми» і «вимираючі види тварин».

Слот ссавці. «President Ronald Reagan referred to the Libyan leader as "this **mad dog** of the Middle East," and for many, Col. Gaddafi's name will always be associated with the 1988 terrorist bombing of Pan Am Flight 103 over Lockerbie, Scotland, that killed 270 people» [60].

У світлі політичних подій в жовтні 2011 р в Лівії, а саме вбивства генерала Муамара Каддафі, широке поширення в ЗМІ отримала метафора *mad dog*, колись використана щодо нього Рональдом Рейганом. Згідно Оксфордського словника, зооморфізм *dog* має значення «неприємна, недостойна, порочна, зіпсована людина» (*an unpleasant, contemptible, or wicked man*) [52] / *a worthless or contemptible person* [47]. Додавання негативного епітета «*mad*» підсилює ефект, політик постає в образі зараженої сказом собаки, готової напасти на будь-кого, хто наблизиться до неї. Багаторазове вживання зооморфної метафори *mad dog* є в даному випадку ситуативно-обумовленим, оскільки політичний конфлікт і вбивство лідера викликали хвилю обговорення в пресі.

*«In keeping with the fine tradition of US budgets, however, real fiscal threats remain unaddressed: rampant increases in health care costs; demographic pressure on social security; and squandering and lack of control over police spending, a **sacred cow** comfortably nestled in every constituency. The proposed three-year cost freeze is clearly not applicable to any of them.»* [42].

Політична недоторканність - те саме положення священних тварин, зокрема стосовно корови в Індії, яка відповідно до релігійних переконань є даром Божим і не може бути вбита або з'їдена (*sacred cow*). В американській політиці даний зооморфізм часто використовується по відношенню до системи соціального страхування. Зооморфізм *sacred cow* репрезентує образ системи соціального страхування як

недоторканної святині, а соціально-політичні структури суспільства виступають в образі священних тварин. Незважаючи на те, що існуюча програма соціального забезпечення стикається серйозними проблемами нестачі коштів для здійснення виплат, оскільки кошти були витрачені на фінансування дефіцитного витрачання, американські політики не йдуть далі розмов про реформування системи, оскільки вона є дуже популярною, і її скасування викликало б непередбачену реакцію суспільства.

Слот птахи. «*But unlike the European Central Bank, such an economic **chicken** is a Federal Reserve hotspot.*» [60]. У зооморфізмі *chicken* метафоричний перенос заснований на образі курок, які швидше втечуть, ніж вступлять в бійку, якщо тільки не захищають своє потомство. Політики, щодо яких вживається даний зооморфізм, неохоче мають справу з ризиками, намагаються уникнути ризикованих ситуацій і пасують перед труднощами.

«*From a purely diversification standpoint, these investors did the right thing. However, if interest rates rise as the US economy warms up even more, they are **sitting ducks** for losses as the value of many of these bond funds falls.*» [40]. Проведений аналіз інтернет-джерел також свідчить про те, що полювання нерідко стає сферою-джерелом метафоричних проєкцій, що описують політичний устрій в різних фреймах. Під час полювання вважається неприйнятним стріляти в тих, хто сидить на місці або плаваючих качок (*sitting duck*), які є відмінною мішенню. Людина, якій присвоюються подібні характеристики, є беззахисною, наївною, легковірною, приманкою для всякого роду шахраїв і аферистів.

Слот риби та інші мешканці морів. «*Loosening the grip of legal loan sharks. Legal loan sharks can be just as damaging as illegal ones. The government must take heed of the consumer credit bill*» [43]. Політичні акули (*political sharks*) не зупиняться ні перед чим в спробі домогтися своїх цілей. Підтвердження присутності даної зоометафори може бути

доведено наявністю політичних організацій, блогів і навіть фільмів, у назві яких присутня дана метафора, наприклад, політичний блог Флориди *Shark Tank*, сайт політичної організації «*Shark Politics*», фільм «*Political Sharks*» тощо.

«*The John McCain of 2001 would not have pandered to Republican bottom feeders*» [49]. Найнижчий соціальний рівень в суспільстві може бути представлений у вигляді «сміттярів» рибного світу або *bottom feeder* (ті, хто мешкає на самому дні і харчується тим, що залишиться після хижаків). В політичному співтоваристві дана метафора використовується відносно дрібних компаній або організацій, що задовольняються тим, що залишиться після більших.

Слот ренгилії і змії. «*With Romney, the political chameleon, the problem is acute. Who precisely is he?*» [44]. Хамелеон (*chameleon*), який підстроюється під навколишній світ служить наочним відображенням сутності більшості політичних діячів, які в гонитві за владою приймають різні образи.

«*His call was shared by many of America's Arab allies, including the powerful King of Saudi Arabia, Abdullah, who according to another telegram, repeatedly pleaded with Washington to "cut off the snake's head" while there was still time*» [51]. Змія (*snake*) у багатьох культурах вважається найогиднішою і віроломною істотою, причиною багатьох нещасть. Словник *Merriam and Webster* характеризує її як «*treacherous*» (підступна, зрадницька). Образ змії часто пов'язаний з типовою для неї поведінкою - раптовою і несподіваною атакою.

Слот комахи і нижчі організми. «*Putin said, «No, if anyone tries anything against us, we shall crush them like cockroaches,» while jabbing and twisting his thumb on the table in front him*» [44]. Образ таргана (*cockroach*) передає огиду і презирство до того, щодо кого дана зоолексема використана. Присутність даних комах, які асоціювалися з

антисанітарією, викликає бажання позбутися від них будь-яким способом.

*«Why did Cameron let himself get into these social situations? What dulled his political antennae? To the eyes, ruthless because of austerity, all this might appear to be the behavior of a political amateur who saw himself as someone else, locked in a **cocoon** and not obeying the same rules»* [56]. Соціальний статус політиків схожий на кокон (*cocoon*), який захищає їх, роблячи недосяжними для простих громадян. Однак їх недоторканність не завжди виправдана. Автор нарікає на відстороненість політиків від реального життя і пропонує їм поставити себе на місце простих людей, які не користуються привілеями.

***Слот вимираючі види тварин.** «He was also called a political «**dinosaur**» by the Public Affairs Party, the potential partner in the centre-right cabinet. The party has said Kalousek should not be in the government»* [54]. Зоолексема «останній динозавр» імпліцитно означає останню в своєму роді людину або зникле явище, інститут влади. Дана одиниця виділяється відсутністю явно вираженого негативного значення. Навпаки, політики, яких називають динозаврами, мають ряд позитивних якостей - влада, яка має домінуючу позицію, силу тощо. Однак, наявність всіх цих переваг перед іншими тваринами не врятувала динозаврів від вимирання. Політики, іменовані динозаврами, часто втратили свою політичну вагу і колишню міць.

Фрейм «Поведінка, звички, інстинкти» є другим з найбільш продуктивних джерел метафоричної експансії в політичному дискурсі. Варто зазначити, що в нього ми включаємо різноманітні види типової поведінки тварин і властивих їм інстинктів. Цей фрейм, на наш погляд, складається з наступних слотів: «типова поведінка тварин», «типова поведінка у взаємодії тварина-тварина», «поведінка в екстремальних і небезпечних ситуаціях, агресивна поведінка, захист», «мисливська поведінка».

Слот типова поведінка. *«This Blog loves red meat talk. But the reality is - what we write here has very little influence on politics on a national scale, even if it is The New York Times»* [51]. Виступи політиків, спрямовані на виникнення суспільного резонансу часто називаються *red meat speech / talk*. Вони засновані на аналогії з реакцією тварин на шматок сирого м'яса. Визначення даної зооморфної метафори до одиниць цього слоту на наш погляд вимагає обґрунтування. Ми відносимо зооморфізм до слоту «типова поведінка», оскільки на наш погляд його значення визначається саме реакцією тварини, яка і служить джерелом перенесення.

Слот типова поведінка у взаємодії тварина-тварина. *«The truth is that our southern border barely exists anymore. It's become a zone of transition. We play a few cat-and-mouse games, but no serious border-security policy would have let 10 million illegal immigrants sneak into our homeland»* [50]. Гра в кішки-мишки (*cat-and-mouse*) передбачає наявність більш сильного суперника, який протягом якогось часу грає зі своєю жертвою, перш ніж її з'їсти. Контроль над державним кордоном США з Мексикою становить серйозну проблему, проте ніяких реальних рішень не приймається.

Слот поведінка в екстремальних і небезпечних ситуаціях, агресивна поведінка, захист. *«But governments at every level are being forced to get creative as they seek new ways to finance basic public services, and if anything good is to come of the current catfight in Washington, it may be a renewed openness to all manner of budget-cutting, tax-reforming ideas»* [51]. Наявність, випущені кігті, які супроводжують образ котячої бійки (*catfight*), ментально репрезентує непримиренності політичних суперників.

Слот мисливські інстинкти. *«Or you can view it as Labor sees it as snakes in the grass tricked by politicians with a hermetically sealed view of the world, designed to lull the gullible, believing the SNP can offer them*

independence without pain or trouble. price tag, a way to soften voters for a losing referendum»[43]. Змія в засідці (*snake-in-the-grass*) являє загрозу для нічого не підозрюючої жертви. Серед людей ця одиниця характеризує поведінку людини, який викликає довіру, але насправді готовий в будь-який момент зрадити.

Фрейм «Взаємовідносини з людиною». У політичній комунікації відносини між політиками будуються за образом відносин між людиною і твариною, які зводяться переважно до використання тварин людиною і споживання продуктів тваринного походження.

Слот використання / експлуатування тварин в побуті. *Resentful and resigned, Ireland would vote No to EU reform – but that would bite the very hand that feeds it» [43].* Саме факт присутності політичної системи зумовлено суспільством. Вона набуває характеристики людини у метафоричній проекції, зображуючи їх страждаючими від світу політики про якого він так піклується (*to bite the hand that feeds you*).

Слот взаємодія людини з хижаками. *«The country, Kumar observed, was falling further into the clutches of tribalism and warlordism» [43].* Потрапити під вплив владного домінуючого політика або політичної організації це все одно, що потрапити в лапи до хижака (*to fall into clutches*) - надія на порятунок мізерно мала.

Фрейм «Групи тварин і взаємини в них». Групи тварин і взаємини всередині них можна представити наступними слотами: «групи тварин» і «ієрархічні відносини в тваринному співтоваристві».

Слот групи тварин. *«The problem is that we actually don't know what we want our politicians to look like, so they are left flailing around like a flock of style-free headless chickens» [43].* З об'єктивних причин тварини збираються у групи (стаю або зграю) (*to flock*) – разом їм легше захищати себе, полювати. Зі схожих мотивів діють спільно політики – збираються разом, їм легше домогтися прийняття потрібного рішення та відстояти свою точку зору,

Слот ієрархічні відносини в тваринному співтоваристві. «*Asked by a reporter on Thursday about a telegram leaked from the United States, in which he called him a Russian "alpha dog," Russian Prime Minister Vladimir Putin replied: "Do you think the American diplomatic service is a crystal clear source of information?"*» [51]. Ефектним прикладом використання зооморфної метафори даного виду може служити вираз *alpha dog*, яке є розмовним і не зафіксовано в словниках, проте, яке стало відомим і широко обговорюваним після скандалу з ресурсом *Wikileaks*. Даний зооморфізм нерідко використовується в англійських ЗМІ щодо політичних лідерів. Дана одиниця має два варіанти перекладу на українську мову і може мати значення «альфа-самець» (тобто лідер або ватажок зграї) або «ватажок банди». Суперечки про те, яке значення вкладалося американськими дипломатами в дане словосполучення, які не вщухають досі, оскільки при перекладі подібних виразів велике значення має культурний шар, в якому зооморфізм існує. Для більшості американців *alpha dog* викликає асоціацію з однойменним фільмом, що вийшов на екран у 2006 році і розповідає про юного амбітного наркомана, який очолював банду малолітніх кримінальників, які спільно вбили хлопця.

Фрейм «Характеристики тварин» містить наступні одиниці, що характеризують світ політики за допомогою опису тварин: *hard-shell, nitwit, elephantine, doggedly, predatory, lousy* тощо.

«*Obviously, the ones uninterested in the truth are those who doggedly argue along the lines of the elephantine lies about "socialized" medicine, which we are being told is always the result of big government going into the running of health care*» [49]. Ця одиниця метафори зооморфного змісту є продуктивною у випадку перебільшення розміру.

Фрейм «Частини тіла». Серед одиниць цього фрейма ми виділяємо наступні зоолексеми: *wings, to claw back, to spread wings, clipped wing, to display teeth* і *to make the fur fly*. Використання одиниць

даного слота орієнтоване на демонстрацію ворожості за допомогою різних частин тіла тварин. Агресія може бути або виражена за допомогою цих частин тіла або спрямована на них.

«*Egypt's «deep state»claws back freedoms»* [42].Для добування захисту і їжі тваринам служать кігті, а «кігті» політика є способом досягнення до своєї мети. «Докласти всіх зусиль, щоб повернутися до колишніх позицій» перекладається з оригінального речення зоометафорито *claw back*.

«*It is the clash of the elder titans. That would be the skirmish between staid conservative columnist George F. Will, 71, and conservative/birther/mogul/reality-TV-star Donald Trump, 65. Yes, there were teeth displayed, some flying fur and much press amusement, to the tune of about 300 mentions in the aftermath»*[57].Агресивний настрій може бути актуалізований у свідомості метафорами *to display teeth* і *to make the fur fly*, зі значенням накинутися на кого-небудь, затіяти сварку.

Фрейм «Природне середовище». Тварини, що живуть в неволі, багато в чому залежать від людини. Їх побут організований людиною, і спосіб життя тварин актуалізує такі ознаки як обмеження свободи, підпорядкованість людини. серед одиниць даного фрейма ми виділяємо: *doghouse, shark tank, zoo, political jungle*.

«*Mr. Ozawa, one of the biggest beasts in Japan's political jungle, says the money came from private savings kept in cash at his home»* [42].В природному середовищі тварини знаходяться у звичних умовах, тобто джунглях, преріях. Однак представники політичних джунглів мають знаходити житло, шукати їжу, піклуватися, захищатися самі собі.

«*I hear this is a bit of a shark tank,» Mr. Lankford said, looking briefly around the room»* [51].Для риб у неволі будують акваріуми, але якщо ці акваріуми населені акулами-політиками, то подібні тварини спільноти

представляють реальну загрозу для тих, хто з ними зіткнеться (*shark tank*).

Фрейм «Продукти тваринного походження». Матеріальні блага, одержувані політиками, часто зображуються в образі одержуваних від тварин продуктів, які людина використовувала протягом століть. Серед одиниць, які репрезентують даний слот, ми виділяємо *to milk the cash cow* і *pork barrel*.

«Our politicians have no interest in improving the plight of the vanishing middle class. That cash cow will be milked to death» [51]. Невдоволення середнього класу політикою влади знаходить своє вираження у використанні зоометафори *to milk the cash cow* в переносному значенні доїти корову, тобто вимагати, виманювати гроші, наживатися нечесним шляхом за чийсь рахунок.

«While Mr Kirk and other Republicans have opposed pork barrel spending and lawmakers' practice of earmarking money for special projects with earmarked funds, they have not shied away from using a lesser-known process called lettering to channel funds towards projects in their home districts» [51]. Зооморфізм *pork barrel* позначає нераціональні урядові витрати, спрямовані на певний контингент потенційних виборців з метою заручитися їх підтримкою. Походженням дана метафора зобов'язана практиці плантаторів роздавати своїм рабам засолену свинину їх дерев'яних бочок (*barrels*) в якості винагороди або з особливих приводів.

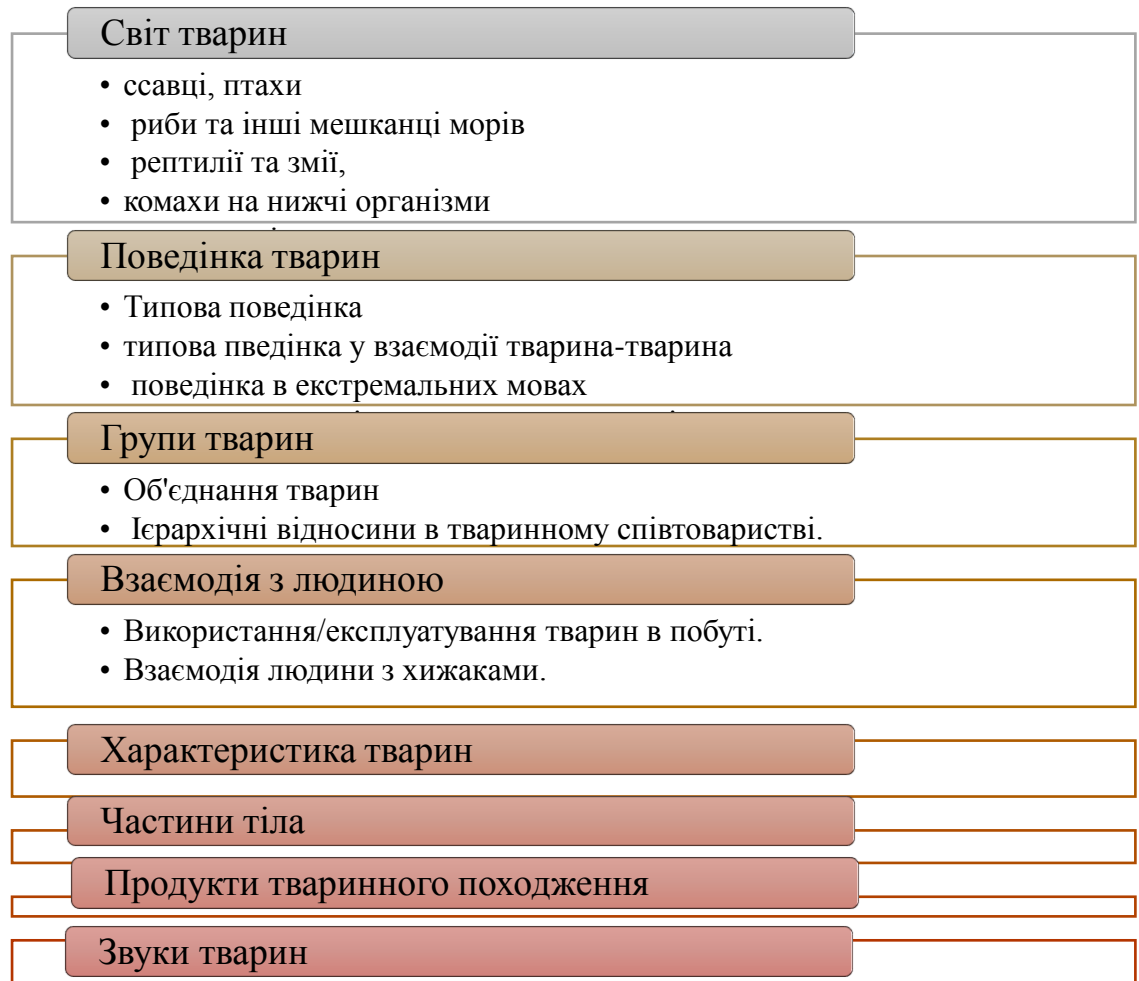
Фрейм «Звуки тварин». Гавкаючі собаки символізують загрозу, але іноді вони гавкають даремно. Чи проєктоване за допомогою цієї метафори в політичний дискурс значення - «звернутися не за адресою», «шукати щось не в тому місці».

«Forward, forward, forward!» he barked at the speech's conclusion, pumping both fists in the air as he stormed away from the podium» [57]

«Economist Jerry Bowyer keeps reminding me of this, and I tiny to convince my demand-side friends that they are barking up the wrong tree when they trash consumer-savings rates» [57].

Виходячи з вищенаведеного, ми розділяємо зооморфні політичні метафори на такі види:

Рис. 1. Типи політичних зооморфних метафор за фреймами

Дослідження зооморфічної метафори довело, що вона володіє найбільш важливими властивостями метафоричних моделей, а саме ієрархічним устроєм і дифузністю. Ієрархічна організація моделі проявляється в наявності в її складі фреймів, які репрезентують вихідні понятійні сфери і слугують для класифікації та впорядкування інформації в свідомості людини. Фрейми, в свою чергу, виявляють наявність наступних складових їх слотів: фрейм «Склад світу тварин»: ссавці, птахи, риби та інші мешканці морів, рептилії і змії, комахи і

нижчі організми, вимираючі види тварин. Фрейм «Поведінка, звички, інстинкти»: типова поведінка тварин, типова поведінка під взаємодією тварина-тварина, поведінка в екстремальних і небезпечних ситуаціях, агресивна поведінка, захист, мисливські інстинкти. Фрейм «Взаємовідносини з людиною»: використання/експлуатування тварин в побуті, взаємодія людини з хижаками. Фрейм «Групи тварин і взаємини в них»: об'єднання тварин та ієрархічні відносини в тваринному співтоваристві.

Слід зазначити, що серед розглянутих нами фреймів виявилися такі, в складі яких виділення слотів представляється нам недоцільним, і ми обмежилися розглядом складових одиниць таких фреймів як «Характеристики тварин», «Зовнішній вигляд/Частини тіла», «Природне середовище», «Продукти тваринного походження» та «Звуки тварин».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження присвячене вивченню метафори в процесі концептуалізації політичної картини світу. Сучасні когнітивні дослідження показали, що метафора є одним з найбільш продуктивних механізмів структурування знань про дійсність. Когнітивна лінгвістика дає можливість розглядати політичну дійсність крізь призму концептуальної метафори і метафоричного моделювання, які виступають в ролі інструменту пізнання.

У нашому дослідженні ми розглядаємо політичну метафору з точки зору когнітивно-дискурсивної лінгвістики, яка вивчає мову в дії, в процесі організації, зберігання і обробки інформації. Під концептуальною метафорою ми розуміємо одну з основних когнітивних операцій і способів пізнання, що відображає метафоричні відповідники і зв'язок між структурами знань.

Метафорична модель виступає в ролі ментальної схеми зв'язку між понятійним сферами і на наш погляд відображає взаємодію концептуальних метафор всередині метафоричної моделі. Політична картина світу як соціально-обумовлена концептуальна система спирається на конкретні, існуючі в певному ментальному просторі базові концепти, які, реалізуються в дискурсі.

У рамках нашого дослідження ми розглядаємо антропоцентричні та зооморфні метафори як механізм категоризації і концептуалізації політичної дійсності. Політична ситуація може проектуватися на світ неживої природи і в цьому випадку метафора визначається як природоморфна; якщо ж встановлюється схожість з людиною та будовою її організму, то йдеться про антропоморфні метафори; при накладанні політичної на соціальну сферу життя людини утворюються соціоморфні метафори; сприйняття політичної ситуації крізь призму тваринного світу породжує зооморфні метафори. У дослідженні ми

розглянули антропоцентричні та зооморфні метафори через їх високу частоту вживання.

Використання антропоморфної метафори в медіадискурсі є важливим засобом для створення образного уявлення про ситуацію, предмети і персонажі, що призводить до більш глибокого і повного розуміння задуму мовця і розкриттю смислів тексту. Антропоморфна метафора відрізняється особливою експресивністю як механізм мовного впливу. Антропоморфна метафора має три види: фізіологічна, морбальна і метафора спорідненості.

Розглядаючи зооморфні метафори можна зробити висновок про те, що вони є одними з центральних елементів англійськомовної концептосфери. Зооморфна метафора розглядається нами як когнітивна проекція образів тваринного світу, що транслюється в політичному медіадискурсі.

Аналіз аксіологічних характеристик зооморфних одиниць, які репрезентують метафоричну модель «ПОЛІТИКА – ЦЕ СВІТ ТВАРИН», показав значну перевагу пейоративних метафор над меліоративними.

Досліджувана метафорична модель має ієрархічну структуру, польову будову і володіє дифузністю. Фреймово-слотовий склад моделі може бути описаний в рамках концептуального аналізу. Розглядаючи зооморфні лексеми, що виступають як джерело метафоричного перенесення в когнітивних метафорах, які репрезентують метафоричну модель ПОЛІТИКА – ЦЕ СВІТ ТВАРИН, ми виділили такі фрейми і слоти «Склад світу тварин», «Поведінка тварин», «Групи тварин і взаємини в них», «Зовнішній вигляд/Частини тіла», «Природне середовище», «Взаємовідносини з людиною», «продукти тваринного походження», «Звуки тварин», які, на наш погляд, найбільш повно відображають суть наявних в свідомості метафоричних проекцій.

Вивчення конкретної метафоричної моделі сприяє процесу структуризації глобальних знань про політичний медіадискурс, особливостей його формування і функціонування. Системний аналіз метафоричних моделей і їх проєкцій дозволяє детально структурувати процес метафоризації і категоризації дійсності, що може розглядатися як перспектива подальшого розвитку даного лінгвістичного напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Синтаксические функции метафоры. М.: Языки русской культуры, 1999. I-XV. 896 с.
2. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для. М.: Флинта: Наука, 2009. с. 124
3. Арутюнова Н. Д. Метафора. *БЭС. Языкознание*. М.: Наука, 1998. С. 21-168.
4. Баранов А. Н. Метафорические модели как дискурсивные практики. *Известия АН. Серия литературы и языка*. 2004. Т. 63, № 1. С. 33-43.
5. Будаев Э. В. Становление когнитивной теории метафоры. *Лингвокультурология*. Вып. 1. Екатеринбург, 2007. С. 16-32
6. Бурмакова Е. А. Антропоморфная метафора в художественном дискурсе (на материале автобиографических рассказов В. М. Шукшина). *Научный диалог*. 2015. № 3 (39). С. 29-45
7. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 462 с.
8. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981. 138 с.
9. Глазунова О. И. Логика метафорических преобразований. Спб.: Питер, 2000. 190 с.
10. Дитрих О. В. Языковые средства в сфере политики: метафора. *Славянское сознание и самосознание: проблема рубежей*. Материалы III Праславянских чтений. Красноярск, 1999. С. 125-138
11. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиаречь. М.: Флинта: Наука, 2008. 264 с.
12. Дэвидсон, Д. Что означают метафоры. *Теория метафоры*. М.: Наука, 1990. 193 с.

13. Ермакова О. П. Проблемы лексической семантики производных и членимых слов: Автореф. дисс. ... д-ра филол. Наук. М., 1977. - 38с.
14. Зудова А. А. Антропоморфная метафора как стратегический компонент в политическом медиадискурсе: дисс...магистр: 44.03.05. Челябинск, 2019. 74 с.
15. Ковалев В. П. Семантическая структура метафор// Русский язык и литература в школах УССР. 1980. № 5. С. 43-49
16. Которова Е. Г. Семантический объем термина «метафора». *Общее и сопоставительное языкознание*. 1986. С. 29-36
17. Краснаярова О. В. Медийный текст: его особенности и виды. *Массовая коммуникация и методология*. 2010, №3. С. 33-51.
18. Кузьмина Н. А. Современный медиатекст: учебное пособие. М.: Флинта, 2019. 416 с.
19. Левин Ю. И. Русская метафора: синтез, семантика, трансформация. *Ученые записки Тартуского ун-та*. 1969. Вып. 236, ч. 4. С. 190-305.
20. Липилина Л. А. Концептуальное моделирование метафорического значения. *Когнитивнопрагматические аспекты лингвистических исследований*. Калининград: Изд-во КГУ, 2001. С. 126
21. Лисицкая Л. Г. Прагматическая адекватность медиатекста в аспекте культуры речи. Армавир: АГПУ, 2009. 160 с.
22. Мельник Г. С. Медиатекст как объект лингвистических исследований. *Журналистский ежегодник*. 2012. №1. С. 27.
23. Нелюбин Л. Л. Лингвостилистика современного английского языка. М.: Флинта: Наука, 2007. 128 с.
24. Ожегов С. И. Словарь русского языка. М.: Русский язык, 1990. 917 с.

25. Паршина, О. Н. Стратегии и тактики речевого поведения современной политической элиты России : автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.01.Саратов, 2005. 48 с.
26. Потсар А.М. Авторская колонка в политическом дискурсе: жанровая специфика. *Язык СМИ и политика*. М.: Наука, 2012. С. 523.
27. Прохоров Є.П. Введение в теорию журналистики М.: Наука, 2000. 353 с.
28. Розенталь Д. Э. Практическая стилистика русского языка. М.: Наука, 1977. 296 с.
29. Селіванова О. О. Когнітивні механізми метафоризації. *Слов'янський збірник*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. Вип. 17. С. 203–211.
30. Складчикова, Н. В. Межъязыковые отношения метафор. Кемерово: Изд-во КемГУ, 1987. 69 с.
31. Складчикова, Н. В. Метафора в системе языка. СПб.: Наука. С.-Петербург. изд. фирма, 1993. 150 с.
32. Солганик Г.Я. К определению понятия «текст» и «медиа-текст». *Вестник Московского ун-та. Журналистика*. 2005. № 2. С. 15.
33. Солганик Г. Язык СМИ и политика. М.: Издательство Московского университета, 2012. 930 с.
34. Таирова М.Р. Семантико-синтаксические особенности оценки как манипулятивного средства: на материале современного английского языка : дисс. ... канд. филолог наук: 10.02.19. Ростов-на-Дону, 2011. 189 с.
35. Томшевский Б. В. Стилистика и синхосложение. Л.: Учпедгиз, 1959. 525 с.
36. Чернишева Ю. Ю. Політична метафора як засіб формування концептів в сучасних медіатекстах / Ю. Ю. Чернишева // Розвиток філологічних наук: *Європейські практики та національні перспективи* :

матер. міжнар. наук. конф., м. Одеса, 22-23 жовтня 2021 р. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 95-98

37. Чудинов А. П. Политическая лингвистика: учеб. Пособие. М.: Флинта; Наука, 2012. 265 с.

38. Чудинов А.П. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991-2000): Монография. Екатеринбург, 2001. 238 с.

39. Шадаева Л. И. Когнитивные и дискурсивные особенности метафоры в аргументативе современного английского языка (на материале текстов речей А. Линкольна. Иркутск: ИПО БГУЭП, 2004. 153 с.

40. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса : дис. ... докт. филол. наук: 10.02.01; 10.02.19 / Е. И. Шейгал. Волгоград, 2000. 440 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

41. ChicagoTribune[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://blogs.chicagotribune.com>.

42. CounterPunch[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.counterpunch.org>

43. FinancialTimes[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.ft.com/>

44. Guardian[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://www.guardian.co.uk>.

45. Independent[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.independent.co.uk>.

46. Lakoff G. Argument Forms in Lexical Semantics. *Proceedings of the 12* Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*. 1986. P. 442-454

47. Lakoff G. Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf. *Engulfed in War: Just War and the Persian Gulf* / Honolulu, 1991. P. 43-59

48. MB - MerriamandWebster [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [:http://www.merriam-webster.com](http://www.merriam-webster.com)
49. Newman Y. MetaphorIdentificationinLargeTextsCorpora // PLOSONE. 2013. №8
50. NewYorkDailyNews[Электронный ресурс]. - Режим доступа:<http://www.nydailynews.com>.
51. NewYorkPost[Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.nypost.com>.
52. NewYorkTimes [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.nytimes.com>
53. OD - OxfordDictionaries [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://oxforddictionaries.com>
54. Palmatier, R. A. Speakingofanimals: adictionaryofanimalmetaphors. Westport, Conn. : GreenwoodPress, 1995. 472 p.
55. Reuters[Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://uk.reuters.com>.
56. Savage, M. Thepoliticalzoo. Nashville, Tenn.: NelsonCurrent, 2006. 374 p.
57. Telegraph[Электронный ресурс]. - Режим доступа:www.telegraph.co.uk.
58. TheWashingtonTimes[Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.washingtontimes.com>.
59. USAToday[Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.usatoday.com>
60. VOA[Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.voanews.com>
61. WashingtonPost[Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.washingtonpost.com>

62. YaseenA. ThecommonesttypesofmetaphorinEnglish //
جملةآداب ال فراهيدي 2015. №5. 25 p.